

VYHODNOTENIE PRIEBEŽNÉHO PLNENIA OPATRENÍ KONCEPCIE OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY (INTERNÝ MATERIÁL MŽP SR, SCHVÁLENÝ V MÁJI 2014)

Koncepcia ochrany prírody a krajiny (ďalej len „koncepcia“) je základným programovým dokumentom, ktorý určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie. V zmysle § 54 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) resp. § 20 ods. 1 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. ochrane prírody a krajiny (ďalej len „vyhláška č. 24/2003 Z. z.“) „*koncepcia hodnotí stav ochrany prírody a krajiny, určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, osobitne v územnej ochrane prírody a krajiny, druhovej ochrane a ochrane drevín, vo výchove a vzdelávaní, výkone štátnej správy, v spolupráci so samosprávou, s mimovládnyimi organizáciami, ako aj v medzinárodnej oblasti s využitím inštitucionálnych, právnych a ekonomických nástrojov*“. Koncepcia bola spracovaná na obdobie rokov 2006 – 2015 a schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 471 dňa 24. mája 2006.

Predkladaný materiál obsahuje priebežné vyhodnotenie plnenia jednotlivých opatrení koncepcie za obdobie šiestich rokov od jej schválenia a návrh krokov na ďalšie obdobie.

Zo spolu 33 opatrení koncepcie 5 opatrení bolo splnených a 4 opatrenia neboli v určenom termíne splnené, z toho 2 nie sú aktuálne, ostatné sa plnia v náhradnom termíne. Plnenie ďalších opatrení je viazané na celé obdobie, t. j. do r. 2015. Pre tieto je v materiáli uvedený návrh ďalších krokov (opatrení na zabezpečenie plnenia), ktorý obsahuje aj premietnutie opatrení koncepcie do Plánu hlavných úloh Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na r. 2014 (ďalej len „PHÚ ŠOP SR 2014“) na a Plánu hlavných úloh Slovenskej agentúry životného prostredia na r. 2014 (ďalej len „PHÚ SAŽP 2014“). Prehľad jednotlivých opatrení koncepcie, ich aktuálne plnenie, ako aj väzby na úlohy v PHÚ ŠOP SR 2014 a PHÚ SAŽP 2014 sú uvedené v samostatnej prílohe (tabuľka).

Priebežné hodnotenie plnenia koncepcie, ako aj príprava koncepcie na ďalšie obdobie, je samostatnou úlohou PHÚ ŠOP SR 2014 (úloha 1.03). Koncepcia na ďalšie obdobie bude zameraná na priority viazané na plnenie EÚ a národnej legislatívy, ako aj medzinárodných dohovorov a na plnenie programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Oblasť 3.1. Všeobecná ochrana prírody a krajiny a územná ochrana

Strategický cieľ 3.1.1.:

Prehodnotiť súčasnú sústavu chránených území a vytvoriť reprezentatívnu národnú sústavu chránených území zabezpečujúcu ochranu biotopov národného významu a biotopov druhov národného významu, významných krajinných prvkov a území medzinárodného významu pri rešpektovaní ďalšieho nenavýšenia plochy národnej sústavy chránených území.

Opatrenie 3.1.1.1.:

Vypracovať kritériá hodnotenia na stanovenie priaznivého stavu osobitne chránených častí prírody a krajiny podľa stanovených cieľových stavov.

Časový horizont: 2006, zodpovední: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“), Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPaRV SR“),

Spolupráca: mimovládne organizácie (ďalej len „MVO“)

Informácia o plnení: opatrenie splnené, termín splnenia: 2005

Stručný opis plnenia:

V r. 2005 bola spracovaná podrobná metodika definovania priaznivého stavu biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu, vydaná knižne pod názvom „Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu - manuál k programom starostlivosti o územia Natura 2000“. Metodika je využiteľná najmä pre hodnotenie na úrovni lokalít, kritériá hodnotenia na národnej úrovni sú definované pre členské štáty EÚ v rámci povinnosti podávania správ pre Európsku komisiu. V rámci nich sa pre jednotlivé biotopy a druhy stanovujú aj tzv. priaznivé referenčné hodnoty (t. j. cieľový stav).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.1.1.2.:

Prehodnotiť národnú sústavu CHÚ na základe schválených kritérií, zmeniť výmeru CHÚ vylúčením území, ktoré nemajú prírodný charakter alebo predmet ochrany zanikol.

Časový horizont: 2006 – 2007

Zodpovední: MŽP SR (v národných parkoch spolu s MPaRV SR)

Spolupráca: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“), vyššie územné celky (ďalej len „VÚC“), miestna samospráva, zástupcovia MVO, zástupcovia vlastníkov pôdy a ich združenia

Informácia o plnení: opatrenie čiastočne splnené, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

- v r. 2007 Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) spracovala „Rámcový návrh na prehodnotenie chránených území SR“
- v r. 2010 spracovala ŠOP SR metodiku „Návrh na prehodnotenie chránených území SR“
- v r. 2011 a 2012 vypracovala pracovná skupina pri MŽP SR „Zásady metodiky pre optimalizáciu siete chránených území“
- v r. 2012 MŽP SR schválilo materiál „Návrh postupu a metodika na prehodnotenie národnej sústavy chránených území“.

Po prijatí zákona č. 543/2002 Z. z. sa chránené územia vymedzujú najmä pre predmet ochrany, ktorým sú:

- biotopy európskeho významu a biotopy národného významu,
- biotopy druhov európskeho významu a biotopy druhov národného významu,
- biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov.

Zjednodušene je možné považovať vyhlasovanie chránených vtáčích území (ďalej len „CHVÚ“) a území európskeho významu (ďalej len „ÚEV“) za uplatnenie princípu predbežnej opatrnosti možného ohrozenia biotopov, chránených druhov a ich ekosystémov, rastlín a živočíchov, lebo sa neuskutočnilo ich systematické mapovanie. Aplikácia tohto prístupu poskytla široký priestor pre územnú a druhovú ochranu, čím sa vytvorili predpoklady pre elimináciu rizika škody na životnom prostredí, najmä rizika straty biodiverzity. Princíp predbežnej opatrnosti vedie k potrebe inventarizácie biotopov a druhov a k určaniu predmetov ochrany, pre ktoré je územie navrhnuté za chránené. ŠOP SR disponuje len čiastkovými údajmi, ktoré sú priebežne aktualizované a dopĺňané, pričom časť údajov si vyžaduje revíziu, vrátane spresnenia výskytu a distribúcie niektorých druhov a biotopov a najmä doplnenie údajov o biotopoch a druhoch národného významu. Vylúčenie území, ktoré nemajú prírodný charakter, alebo predmet ochrany zanikol sa týka najmä tých častí chránených území, ktoré sa neprekrývajú s územiaми európskej sústavy chránených území. Ich vylúčenie z národnej sústavy chránených území však musí obsahovať možnosť zabezpečiť ich

ochranu pred nežiaducimi aktivitami zmenou zo štátnej ochrany na obecnú. Možnosť vyhlásiť obecné chránené územia vytvorila novela zákona č. 543/2002 Z. z. účinná od 1. januára 2014.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať „metodikú na prehodnocovanie národnej sústavy chránených území“, vrátane stanovenia kritérií hodnotenia,
- zabezpečiť mapovanie biotopov a druhov národného významu a v zmysle schválených kritérií zdefinovať mieru ich ochrany pre účely prehodnocovania a
- zabezpečiť vypracovanie projektov ochrany (vrátane geodetických a kartografických prác) pre účely zmeny hraníc chránených území a ich prerokovanie s dotknutými osobami.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 1.01 prehodnotenie národnej sústavy chránených území (príprava metodík a postupov), 1.04 (kategorizácia chránených území podľa IUCN), ako aj úlohy 1.09, 9.22 a 9.23 pre riešenie konkrétnych chránených území

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.2.:

Na základe kritérií pre výber lokalít stanovených smernicou Rady 92/43/EHS začleniť vybrané územia európskeho významu do súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Opatrenie 3.1.2.1.:

Vyhlásiť územia do súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Časový horizont: 2006 – 2015 (pre CHVÚ: 2006 – 2007; pre ÚEV: 2007 – 2015);

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MParV SR, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“)

Informácia o plnení: opatrenie splnené za CHVÚ, len čiastočne splnené za ÚEV, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Natura 2000 pozostáva z CHVÚ a ÚEV. Opatrenie bolo splnené pre CHVÚ (1. januára 2014 nadobudla účinnosť vyhláška MŽP SR č. 434/2012 Z. z, ktorou sa vyhlasuje posledné zo 41 CHVÚ – CHVÚ Levočské vrchy). Plnenie z hľadiska ÚEV sa týka aktualizovaného národného zoznamu ÚEV zaslaného Európskej komisii v r. 2004 (tzv. A etapa) a v r. 2011 (tzv. B etapa), ktorý obsahuje spolu 473 ÚEV (6 ÚEV z A etapy bolo vylúčených ako vedecký omyl). Aktualizovaný národný zoznam ÚEV bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 577/2011. Za vyhlásené podľa platnej legislatívy sa považuje 217 ÚEV z A etapy a 92 ÚEV z B etapy, pričom lehota na vyhlásenie zvyšných 159 ÚEV z A etapy už uplynula. Väčšina zostávajúcich ÚEV má spracované alebo rozpracované projekty ochrany pre ich vyhlásenie, proces vyhlasovania je však zdĺhavý z dôvodu zvýšených nárokov na prípravy zámeru vyhlásiť územie za chránené a jeho prerokovanie s vlastníkami, užívateľmi a správcami dotknutých pozemkov. V zmysle novely zákona č. 543/2002 Z. z. je potrebné upraviť spracované projekty ochrany tak, aby sa zvýšila ich výpovedná hodnota.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v súvislosti s novelou zákona č. 543/2002 Z. z. a ďalších predpisov urýchliť proces vyhlasovania ÚEV;
- realizovať projekt ŠOP SR „Spracovanie programov starostlivosti o 131 chránených území“, ktorého súčasťou je aj spracovanie dokumentácie ochrany prírody pre vybrané územia,
- vypracovať projekty ochrany pre ostatné územia.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 1.04 vyhlasovanie ÚEV, 1.05 príprava vyhlasovania ÚEV, 9.22 spracovanie dokumentácie pre 131 maloplošných chránených území
Termín plnenia: 2014 – 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.3.:

Dosiahnuť priaznivý stav osobitne chránených častí prírody z hľadiska ochrany prírody podľa stanovených cieľových stavov.

Opatrenie 3.1.3.1.:

Zabezpečovať priaznivý stav osobitne chránených častí prírody a krajiny prostredníctvom zapojenia vlastníkov a užívateľov pozemkov aj uplatnením stimulačného opatrenia (finančný príspevok štátu a pod.).

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, MPA RV SR, MO SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní v závislosti najmä od nastavenia operačných programov a objemu finančných prostriedkov, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

V priebehu obdobia 2006 – 2013 sa aktivity na zabezpečenie priaznivého stavu osobitne chránených častí prírody realizovali v rámci viacerých programov a projektov. Viac ako 440 vlastníkov a užívateľov na poľnohospodárskej pôde aktívne prispelo, z toho minimálne 90 subjektov využilo stimuly v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (ďalej len „PRV SR“) a minimálne 11 subjektov malo možnosť čerpať finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Do opatrení na lesnej pôde sa zapojilo viac ako 160 subjektov, z toho približne 130 čerpalo stimuly prostredníctvom PRV SR (podporu pre územia Natura 2000) a 8 subjektov využilo finančný stimul Environmentálneho fondu.

Opatrenie sa realizuje prostredníctvom manažmentu osobitne chránených častí prírody formou obhospodarovania zo strany vlastníkov a užívateľov približne v objeme zodpovedajúcom ročnému priemeru za všetky doteraz vyhodnotené roky. Nie je vylúčené, že tieto hodnoty sa medziročne znížia o počet tých, ktorým skončia viacročné záväzky uzatvorené v rámci PRV SR. Intenzita závisí od dotačnej politiky EÚ, miery využívania EÚ fondov a uplatňovania právnych nástrojov (novelou zákona č. 543/2002 Z. z. boli rozšírené formy s vlastníkami, ale aj správcami a nájomcami dotknutých pozemkov; po dopracovaní metodických postupov sa predpokladá nastavenie manažmentu chránených území, ktoré bude akceptované zo strany dotknutých subjektov).

Pre vybrané chránené časti prírody a krajiny (územia sústavy Natura 2000, mokrade, slaniská, chránené druhy) sa realizujú projekty podporené najmä z finančného nástroja LIFE+, ktoré sú realizované so zapojením verejnosti.

V r. 2013 bol na úrovni MŽP SR schválený Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR pre EU programové obdobie 2014 – 2020 (ďalej len „PAF“), v ktorom boli stanovené prioritné ciele, opatrenia a predpokladané zdroje financovania.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v maximálne možnej miere zapracovať aktivity do návrhu Programu rozvoja vidieka SR na r. 2014 – 2020, do návrhu Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 a ďalších relevantných programov na využitie EÚ fondov;
- príprava nových projektov (vrátane projektov LIFE+) zamerať na priority podľa PAF;
- zabezpečiť realizáciu pravidelnej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody v spolupráci s vlastníkami a užívateľmi pozemkov prostredníctvom ŠOP SR;
- prostredníctvom ŠOP SR a ďalších prijímateľov pomoci zabezpečiť realizáciu prebiehajúcich projektov LIFE+, ktorých súčasťou je spolupráca s vlastníkami a užívateľmi predmetných pozemkov, na ktorých sú naplánované projektové aktivity.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 1.06 Program rozvoja vidieka SR, 3.11 finančné nástroje ochrany prírody, ako aj úlohy z časti 9 (príprava a realizácia projektov)

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, MPA RV SR

Opatrenie 3.1.3.2.:

Finančne pokryť nároky vlastníkov na kompenzáciu náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania vyplývajúcich zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) – od 1. októbra 2014

Informácia o plnení: opatrenie sa plní v rozsahu pridelených finančných prostriedkov, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný popis plnenia:

V období 2006 – 2013 bolo vydaných viac ako 130 rozhodnutí o priznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pre neštátne subjekty, vrátane rozhodnutí o doplatkoch finančnej náhrady k vydaným rozhodnutiam (dedičské konania, zistenie neznámych vlastníkov). Celkovo bolo neštátnym vlastníkom lesov v chránených územiach na základe rozhodnutí o priznaní náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania, v období 2006 – 2013, vyplatených 8 221 220 €.

Už spomenutou novelou zákona č. 543/2002 Z. z. boli rozšírené formy spolupráce (zámena pozemkov, prenájom, zmluvná ochrana), ktorých využitie sa predpokladá nielen pre splnenie cieľov ochrany prírody, ale aj pre dosiahnutie dohody s vlastníkmi a v neposlednom rade pre šetrenie finančných prostriedkov. Podrobnosti sú upravené v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 7/2014 Z. z. o podrobnostiach o obsahu žiadosti o vyplatenie finančnej náhrady, spôsobe výpočtu finančnej náhrady a spôsobe určenia výšky nájomného a výšky odplaty za zmluvnú starostlivosť pri náhradách za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 7/2014 Z. z.“).

Objem vyčlenených finančných prostriedkov závisí od možností rozpočtu kapitoly MŽP SR a MV SR na príslušný rozpočtový rok (v rámci realizácie programu ESO II. prešla oblasť financovania náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania na okresné úrady v pôsobnosti MV SR).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR vyčleniť finančné prostriedky na efektívne uplatnenie finančných nástrojov ochrany prírody.

Relevantná úloha PHÚ ŠOP SR 2014: 2.07 náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR, MV SR

Strategický cieľ 3.1.4.:

Vytvoriť ekonomické a prevádzkové podmienky na zabezpečenie starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny so znížením dosahu na štátny rozpočet.

Opatrenie 3.1.4.1.:

Realizovať inštitucionálne opatrenie a vytvoriť ekonomické podmienky a nástroje na zníženie dosahu financovania výkonu ochrany prírody na štátny rozpočet:

• s cieľom eliminácie náhrady za obmedzovanie bežného obhospodarovania na neštátnych pozemkoch v 4. a 5. stupni ochrany v chránených územiach realizovať výkup a výmenu pozemkov,

• **v praxi uplatniť výber vstupného do chránených území organizáciami ochrany prírody a krajiny (okrem SSJ, kde je systém zavedený) ako správcami pozemkov s účelovým využitím týchto zdrojov na starostlivosť o chránené územia.**

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. a prijatím nariadenia vlády SR č. 7/2014 Z. z. sa vytvorili predpoklady pre efektívne uplatnenie ekonomických nástrojov ochrany prírody. Ich uplatnenie bude závisieť od výšky finančných prostriedkov, spôsobu hodnotenia efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov, od kapacít zapojených inštitúcií ochrany prírody a od podpory dotknutých subjektov.

Dosiaľ sa výkup pozemkov vo vybraných chránených územiach realizoval len minimálne, v rámci projektov financovaných z finančného nástroja LIFE+ a inštitút predkupného práva štátu (zo štátneho rozpočtu) k pozemkom v chránených územiach sa nevyužil. Výmeny pozemkov v chránených územiach sa nerealizovali z dôvodu chýbajúcej legislatívy a tiež z dôvodu, že MŽP SR a organizácie v jeho pôsobnosti nespravujú pozemky vhodné na tieto účely. Výber vstupného sa realizoval v sprístupnených jaskyniach, ako aj v rámci Národného parku Slovenský raj (tu vstupné vyberali obce).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať metodické postupy a efektívne využiť ekonomické nástroje upravené novelou zákona č. 543/2002 Z. z.;

- určiť vhodné lokality pre výber vstupného a v spolupráci so samosprávou zabezpečiť výber vstupného do chránených území.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 5.01 prevádzka a sprístupňovanie jaskýň a ďalšie úlohy, najmä súvisiace so zonáciou a vyhlasovaním chránených území (1.09, 1.4, 1.5 ai.)

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.1.5.:

Zachovať a vytvárať podmienky pre udržanie ekologickej stability krajiny.

Opatrenie 3.1.5.1.:

Aktualizovať Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky na základe reprezentatívnych geoeosystémov, navrhovanej súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000 a prehodnotenej národnej sústavy chránených území.

Časový horizont: 2016

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa neplnilo

Stručný opis plnenia:

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (ďalej len „generel“) spracovaný v r. 1992 v mierkach 1 : 500 000 a 1 : 2 000 000 bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 319/1992. V rámci generelu bolo vyčlenených 87 biocentrií, následne bolo v r. 2000 v rámci aktualizácie generelu navrhnutých 138 biocentrií. Aktualizovaný

generel bol v r. 2001 premietnutý do koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktorej záväzná časť bola schválená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 528/2002 Z. z.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- aktualizáciu generelu realizovať až po aktualizácii všetkých dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability, najmä v súvislosti s priemetom sústavy Natura 2000 a stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013)

Relevantné úlohy PHÚ SAŽP 2014: 42. zelená infraštruktúra (zlepšovanie ekologickej kvality krajiny prostredníctvom budovania zelenej infraštruktúry v SR). 53. R-ÚSES nástroj ochrany prírody a krajiny

Opatrenie 3.1.5.2.:

Zabezpečiť ochranu krajiny na báze územných systémov ekologickej stability prostredníctvom zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku a zákona o pozemkových úpravách.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR, MDVaRR SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní

Stručný opis plnenia:

Dokumenty územných systémov ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) patria v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v rámci územno-plánovacej činnosti k tzv. ostatným dokladom. Zásady a regulatívy ÚSES sa stanovujú na všetkých stupňoch územno-plánovacích dokumentácií, sú súčasťou ich záväzných častí. Územné plánovanie predstavuje základný nástroj priemetu zásad a prvkov ÚSES do plánovacích procesov. Všetky dokumenty regionálneho systému ekologickej stability (ďalej len „RÚSES“) boli spracované v r. 1993 – 1995 podľa vtedy platného územno-správneho členenia Slovenska, t. j. pre územia 38 okresov. V období 2006 – 2010 boli Slovenskou agentúrou životného prostredia aktualizované dokumentácie RÚSES vybraných okresov. V r. 2013 Slovenská agentúra životného prostredia ukončila projekt „Podpora ochrany lokalít Natura 2000 začlenením do celopriestorového systému ekologickej stability“, v rámci ktorého bolo zaktualizovaných 22 RÚSES. Aktualizácia dokumentov RÚSES vo zvyšných okresoch sa predpokladá v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Mieste územné systémy ekologickej stability (ďalej len „MÚSES“) obstaráva v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. obec. Vzhľadom na finančnú a časovú náročnosť spracovania dokumentov MÚSES sa tieto v rámci spracovania územno-plánovacej dokumentácie spracovávajú len sporadicky a v praxi ich spracovanie zvyčajne spočíva v priemete existujúcich prvkov RÚSES. Vypracovávanie projektov MÚSES sa priebežne realizuje aj v rámci projektov pozemkových úprav spracovávaných a schvaľovaných podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. iných zdrojov zabezpečiť finančné prostriedky na ukončenie aktualizácie RÚSES,

- metodiku ÚSES prehodnotiť na základe stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013).

Termín plnenia: 2013 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Relevantné úlohy PHÚ SAŽP 2014: 42. Zelená infraštruktúra (Zlepšovanie ekologickej kvality krajiny prostredníctvom budovania zelenej infraštruktúry v SR), 49. Aktualizácia metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES.

Strategický cieľ 3.1.6:

Vytvoriť podmienky a východiská pre revitalizáciu a tvorbu krajiny.

Opatrenie 3.1.6.1.:

Upraviť podmienky a vytvoriť ekonomické nástroje na revitalizáciu a tvorbu krajiny.

Časový horizont: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní

Stručný opis plnenia:

Jediným ekonomickým nástrojom na zabezpečenie revitalizácie a tvorby krajiny je Program obnovy dediny (ďalej len „program“). Nositeľom programu je MŽP SR, avšak financovanie je zabezpečené formou dotácií z rozpočtu Environmentálneho fondu. Dotácie sú orientované na environmentálne aspekty obnovy dediny a krajiny a na zvýšenie absorpčnej schopnosti vidieka pri čerpaní štrukturálnej pomoci. Opatrenia v rámci PRV SR dosiaľ neboli využívané. V rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014-2020 boli medzi oprávnené aktivity zaradené opatrenia na podporu zelenej infraštruktúry.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- dopracovať metodické postupy v SR na podporu zelenej infraštruktúry v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 podľa stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra – Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013);
- predložiť návrhy projektov na riešenie prioritných úloh pri zabezpečení konektivity, odstraňovaní porúch v krajine a jej revitalizácii;
- vytvoriť nové ekonomické nástroje na revitalizáciu a tvorbu v pripravovanom zákone o krajine.

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Relevantné úlohy PHÚ SAŽP 2014: 42. zelená infraštruktúra (zlepšovanie ekologickej kvality krajiny prostredníctvom budovania zelenej infraštruktúry v SR); 43. integrovaná starostlivosť o krajinu – implementácia Európskeho dohovoru o krajine; 44. program obnovy dediny

Opatrenie 3.1.6.2.:

Zosúladiť prístup ochrany prírody, ochrany pred povodňami a ochrany vôd k ochrane krajiny cez integrovaný manažment krajiny prostredníctvom integrácie hraníc chránených území.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Zosúladenie prístupu ochrany prírody, ochrany pred povodňami a ochrany vôd k ochrane krajiny prostredníctvom integrovaného manažmentu krajiny a integrácia hraníc chránených území vychádzalo z úlohy "Porovnanie prekryvu chránených území z titulu ochrany prírody, ochrany vôd a chránených ložiskových území", ktorú v r. 2005 spracoval Výskumný ústav vodného

hospodárstva (ďalej len „VÚVH“) v spolupráci so ŠOP SR a so Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra (ďalej len „ŠGÚDŠ“). Uvedené zosúladienie hraníc bolo súčasťou náplne práce Pracovnej skupiny pre integrovaný manažment krajiny, ktorá pracovala do r. 2012. Pracovná skupina pracovala na vytvorení a naplnení Katalógu objektov krajinnno-ekologickej základne integrovaného manažmentu krajiny. Tento zámer sa v rámci rezortu v súčasnosti realizuje v zmysle zákona č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre priestorových informácií, ako aj v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami, podľa ktorého „Podkladom na predbežné hodnotenie povodňového rizika a plány manažmentu povodňového rizika je aj hodnotenie odtokových pomerov, podmienok na vznik povodní, ako aj podmienok na zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny. Ako podklad sa vypracuje súbor priestorových údajov Krajinnno-ekologická základňa integrovaného manažmentu krajiny o relevantných prvkoch abiotických komplexov krajiny v povodiach“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- identifikovať miesta funkčných rozporov pri využití územia a hľadať možnosti využitia vlastností ekosystémov na ich zmiernenie prostredníctvom pripravovaného zákona o krajine.

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Relevantné úlohy PHÚ SAŽP 2014: 43. integrovaná starostlivosť o krajinu – implementácia Európskeho dohovoru o krajine

Oblasť 3.2. Druhá ochrana a ochrana drevín

Strategický cieľ 3.2.1.:

Zaviesť systém výskumu a monitoringu chránených druhov európskeho a národného významu a nepôvodných druhov.

Opatrenie 3.2.1.1.:

Zapojiť vysoké školy, vedecké inštitúcie, prírodovedné múzeá do výskumu, monitoringu chránených druhov európskeho a národného významu a nepôvodných druhov.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“)

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

MŽP SR plní opatrenie prostredníctvom ŠOP SR, ktorá spolupracuje s univerzitami a vedecko-výskumnými pracoviskami pri zadávaní bakalárskych, diplomových a dizertačných prác, kde sú predmetom tém výskumné aktivity, monitoring a sledovanie úspešnosti rôznych manažmentových opatrení. S niektorými vybranými univerzitami má ŠOP SR podpísané dohody o spolupráci (Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, Univerzita Konštantína Filozofa Nitra). Odborné inštitúcie sú zapojené do relevantných projektov ŠOP SR, najmä projektu „Príprava a zavedenie monitoringu biotopov a druhov európskeho významu a zlepšenie prístupnosti informácií verejnosti“, ktorého výstupom bude o. i. vytvorenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu, ako aj jeho realizácia za jednotlivé roky. Aktivity boli zaradené medzi oprávnené v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Boli tiež vytvorené dve koordinačné rady pre monitoring a pre podávanie správ (podľa čl. 12 smernice 92/43/EHS a smernice 2009/147/ES), v ktorých sú zastúpené príslušné rezorty, vedecké inštitúcie, ako aj mimovládne organizácie.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zintenzívniť spoluprácu s vedecko-výskumnými organizáciami, spracovávať priebežný prehľad tém záverečných prác s ohľadom na potreby ochrany prírody;
- v spolupráci s MŠVVaŠ SR hľadať možnosť financovania prostredníctvom grantových agentúr aj pre takto zamerané projekty.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014 sú v rámci časti 9 (príprava a realizácia projektov) a 6 (monitoring)

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.2.2.:

Zabezpečiť podmienky na udržanie diverzity pôvodných druhov a dosiahnutie priaznivého stavu druhov z hľadiska ochrany prírody.

Opatrenie 3.2.2.1.:

Zabezpečovať ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov reguláciou výskytu nepôvodných druhov rastlín (najmä invázných) a nepôvodných druhov živočíchov a koordinovať aktivity vykonávané jednotlivými rezortmi vo vzťahu k inváznym druhom.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MPaRV SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Opatrenie bolo v r. 2006 – 2012 priebežne zabezpečované z rozpočtových prostriedkov MŽP SR a ŠOP SR. V r. 2010 – 2013 sa s ohľadom na výrazne skrátený rozpočet ŠOP SR, zabezpečuje regulácia výskytu ako súčasť bežnej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody. ŠOP SR vypracovala v r. 2004 materiál „Národná stratégia pre invázne druhy“, ktorý prezentuje hlavné ciele a kľúčové úlohy Slovenskej republiky na poli riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov a zároveň poukazuje na možnosti a nevyhnutnosť vzájomne koordinovať všetky aktivity a vykonávané opatrenia potrebné na predchádzanie alebo minimalizovanie nepriaznivého vplyvu invázných nepôvodných druhov na území Slovenskej republiky. Materiál bol viackrát aktualizovaný (naposledy v r. 2012), schválený zatiaľ nebol. Keďže sa problematika invázných druhov dostala do bazálnych úrovní legislatívy rezortu pôdohospodárstva, kde je previazaná s problematikou dotácie na plochu (podporná schéma EÚ na poľnohospodárskej pôde), je možné predpokladať, že sa v budúcich rokoch regulácia presunie vo väčšom rozsahu než doteraz, do bežného poľnohospodárskeho manažmentu. V r. 2013 bol ukončený návrh EÚ nariadenia k danej problematike a opatrenia na elimináciu invázných nepôvodných druhov boli zaradené ako oprávnené aktivity do Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020. Boju proti rozširovaniu invázných druhov sa venuje celá oblasť D Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (ďalej len „ANSOB“). Cieľom ANSOB je o. i. zabezpečiť, aby sa zmiernil negatívny vplyv invázných druhov na biodiverzitu a ekosystémy na Slovensku do r. 2020. Na splnenie cieľa budú v pripravovanom Akčnom pláne pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (ďalej len „akčný plán ANSOB“) navrhnuté opatrenia a úlohy, prostredníctvom ktorých bude cieľ plnený.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zvýšiť informovanie verejnosti o problematike invázných druhov rastlín vo verejných komunikačných prostriedkoch;

- prostredníctvom ŠOP SR úzko spolupracovať so správcami líniových krajinných objektov (toky, železnice, cestné komunikácie), ako najčastejších vektorov šírenia invázných druhov rastlín – ponuka školení pre organizácie v oblasti poznávania invázných druhov rastlín, spôsobov likvidácie, zdieľanie poznatkov o výskyte invázných druhov rastlín;
- aktualizovať a schváliť dokument „Národná stratégia pre nepôvodné invázne druhy“;
- efektívne využiť existujúce možnosti financovania opatrení pre elimináciu invázných nepôvodných druhov.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 4.01 mapovanie výskytu invázných druhov rastlín, 3.01 zabezpečenie prirodzeného zloženia ekosystémov reguláciou výskytu nepôvodných druhov rastlín, 3.05 praktická starostlivosť o chránené živočíchy, ako aj v rámci časti 9 (príprava a realizácia projektov) a 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.2.:

Zaviesť monitoring vplyvu bariérových prvkov v krajine (pozemné komunikácie, elektrovedy a pod.) na početnosť živočíchov a realizovať technické opatrenia na zníženie mortality živočíchov na bariérových prvkoch v krajine.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MDVaRR SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR každoročne eviduje a vyhodnocuje kolízne úseky stretov (náhodné strety) živočíchov s komunikáciami (číslo cesty, názov lokality, druh živočicha a v prípade informácií aj ich počet). Uvedené informácie slúžia ako podklady pri rôznych rokovaniach s príslušnými úradmi, NDS a.s., SSC a ďalšími zainteresovanými subjektmi, pričom sa zdôrazňuje potreba zabezpečenia opatrení na zabránenie kolízií, či už s cestnou alebo železničnou sieťou a navrhujú sa potrebné riešenia. Uvedené informácie ŠOP SR poskytuje aj Výskumnému ústavu dopravnému v Žiline, ktorý zhromažďuje uvedené údaje ako jeden z podkladov k vyhodnoteniu fragmentácie krajiny. V čase jarnej migrácie obojživelníkov ŠOP SR každoročne zabezpečuje na problematických úsekoch komunikácií inštaláciu fóliových zábran a následný prenos obojživelníkov cez teleso cesty, čím každoročne zachráni približne 40 – 50 tisíc obojživelníkov, prevažne žiab. V r. 2007 ŠOP SR zdokumentovala všetky migračné bariéry rýb na vybraných veľkých a stredných tokoch SR a zistila ich priechodnosť pre ryby. Na základe zistených údajov, bola vypracovaná „Metodika mapovania a dokumentácie bariér“, ktorá bola odkonzultovaná s vybranými ichtyológmi SRZ a hydrobiológmi ŠOP SR, ako aj so zástupcami VÚVH a Slovenského vodohospodárskeho podniku (ďalej len „SVP“). V r. 2008 bolo mapovanie vyhodnotené a z vyše 600 posudzovaných migračných bariér sa vytypovalo takmer 60 hlavných a vyše 60 ďalších priorít na ich spriechnenie. V r. 2013, v rámci projektu financovaného zo štrukturálnych fondov, bude vydaná metodika pre posudzovanie a spriechnenie migračných bariér na tokoch, ktorá bude slúžiť všetkým posudzovateľom malých vodných elektrární a tiež pracovníkom štátnej správy, ako jeden z podkladov pre komplexné posúdenie všetkých zmien vlastností vodných útvarov vyvolaných hydromorfologickými zmenami.

ŠOP SR priebežne vykonáva kontrolu úhynu vtákov pod stĺpmi elektrického vedenia, ako aj účinnosť realizovaných technických opatrení na zníženie mortality vtáctva na „stĺpoch smrtí“. V prípade nálezu uhynutých vtákov pod stĺpmi el. vedenia zamestnanci ŠOP SR nahlásia nález na príslušný orgán ochrany prírody, ktorý môže nariadiť správcovi siete vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- využiť relevantné programy využitia EÚ fondov v r. 2014-2020 (Operačný program Kvalita životného prostredia 2014-2020, Operačný program integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020 ai.);
- spolupracovať s Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „MDVaRR SR“) pri projektovaní líniových stavieb s cieľom eliminovať bariérový efekt týchto stavieb (ekodukty, premostenia) v rámci implementácie stratégie EÚ „Zelená infraštruktúra - zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“ (2013).

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 3.04 realizácia technických opatrení na znižovanie mortality živočíchov a evidencia úhynu; 3.05 praktická starostlivosť o chránené živočíchy, ako 9.07 (príprava a realizácia projektov) a 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2016

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.3.:

Vyčleniť finančné zdroje na realizáciu opatrení pre chránené druhy rastlín a chránených druhov živočíchov najmä na záchranu kriticky ohrozených druhov rastlín a živočíchov podľa schválených programov záchrany.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

V priebehu rokov 2006 – 2013 MŽP SR vyčleňovalo každoročne na záchranu ohrozených druhov rastlín a živočíchov finančné čiastky v rámci schváleného Plánu hlavných úloh ŠOP SR na príslušný kalendárny rok. ŠOP SR zabezpečila vypracovanie programov záchrany pre vytypované druhy rastlín a živočíchov a po ich schválení zabezpečovala realizáciu jednotlivých opatrení na ich záchranu a to prevažne monitoring výskytu a manažmentové opatrenia, ako napr. kosenie, výruby náletových drevín, telemetria, pri dravcoch zabezpečovala aj stráženie hniezd a krúžkovanie. V rámci týchto rokov sa realizovali opatrenia pre 15 druhov chránených živočíchov a 21 druhov chránených rastlín.

Opatrenia vyplývajúce zo schválených programov záchrany sa pri niektorých druhoch realizovali v rámci projektov financovaných zo štrukturálnych fondov. Z programu Operačný program Životné prostredie 2007 – 2013 sa realizovali programy záchrany druhov blatniak tmavý, motýle rodu *Maculinea*, zubor hrivnatý, alkana farbiarska a jesienka piesočná. Z programu LIFE+ boli opatrenia financované pre druhy drop fúzatý, orol kráľovský a sokol rároh.

Toto opatrenie je podporované aj v ANSOB v oblasti A Ochrana prírody, kde jedným z cieľov je zastaviť zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov najmä tých, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a dosiahnuť merateľné zlepšenie ich stavu.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v súlade s PAF a v súlade so stanovenými indikátormi pre Operačný program Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 prostredníctvom ŠOP SR vypracovať a realizovať ďalšie programy záchrany kriticky ohrozených druhov rastlín a živočíchov.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 3.02 praktická starostlivosť o chránené rastliny, 3.05 praktická starostlivosť o chránené živočíchy, 3.06 starostlivosť o hendikepované živočíchy; ako aj v rámci časti 9 (príprava a realizácia projektov) a 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.2.2.4.:

Pri delimitácii pozemkov z PPF do LPF zohľadňovať požiadavku udržania podmienok biologickej diverzity a realizovať prevenciu pred zavádzaním nepôvodných druhov do ekosystémov.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MPaRV SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Delimitácia poľnohospodárskej pôdy na lesné pozemky sa realizuje v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov len vo výnimočných prípadoch, pod gesciou pôdnej služby a na základe záväzného stanoviska orgánu štátnej správy lesného hospodárstva a orgánu ochrany prírody a krajiny.

V ANSOB a jej oblasti C Ochrana biodiverzity v štátnej politike poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva je viacero navrhovaných opatrení, ktoré by túto požiadavku mali zohľadniť.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.2.2.5.:

Pri zavádzaní nových foriem hospodárenia v krajine dbať na udržiavanie podmienok pre zachovanie biodiverzity pôvodných druhov živočíchov a rastlín.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MPaRV SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní

Predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Opatrenie sa plní uplatňovaním príslušných ustanovení druhej časti zákona č. 543/2002 Z. z. týkajúcich sa všeobecnej ochrany rastlín a živočíchov a prostredníctvom vyjadrení orgánu ochrany prírody v konaniach podľa osobitných predpisov.

Za oblasť lesného hospodárstva je splnenie opatrenia zabezpečené napĺňaním opatrení a cieľov Národného lesníckeho programu, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky, pričom zabezpečenie biodiverzity a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch je jednou z priorit programu. Plnenie bude zabezpečené taktiež prostredníctvom ANSOB a akčného plánu pre ANSOB.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Strategický cieľ 3.2.3.:

Vytvoriť transparentný systém zodpovednosti za stav populácií chránených druhov a starostlivosti.

Opatrenie 3.2.3.1.:

Zosúladiť právne predpisy ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva tak, aby nedochádzalo k prekrytiu právneho režimu pri chránených druhoch živočíchov.

Časový horizont: 2008
Zodpovední: MŽP SR, MPaRV SR

Informácia o plnení: opatrenie splnené

Stručný opis plnenia:

Zásadný nesúlad v právnych predpisoch na úseku ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva bol odstránený prijatím zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláškou MP SR č. 344/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve (vrátane novely vyhláškou č. 489/2013 Z. z.), resp. vyhláškou MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov. Ďalšie drobné úpravy odstraňujúce nesúlad v právnych predpisoch na úseku ochrany prírody, poľovníctva a rybárstva boli, resp. budú riešené v rámci čiastkových novelizácií týchto predpisov (napríklad nakladanie s nájdenými chránenými živočíchmi a pod.).

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Opatrenie 3.2.3.2.:

Upraviť všeobecnú ochranu nerastov a skamenelín, zaviesť inštitút kontroly vývozu vzácnych, ojedinelých nerastov a skamenelín kontrolou všetkých vývozov.

Časový horizont: 2007
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

MŽP SR pripravovalo nový zákon o ochrane prírody a krajiny, ktorý mal komplexne riešiť problematiku ochrany prírody vrátane všeobecnej ochrany nerastov a skamenelín. Keďže sa pristúpilo len k novele zákona, ktorá bola zameraná na iné oblasti ochrany prírody, nebol vytvorený priestor na riešenie tohto opatrenia. Vzhľadom na časové hľadisko (časovým rámcom plnenia koncepcie je r. 2015) opatrenie nebude možné splniť.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- opatrenie riešiť v rámci najbližšej vhodnej zmeny legislatívy ochrany prírody

Strategický cieľ 3.2.4.:

Zabezpečiť účinný systém ochrany drevín v krajine.

Opatrenie 3.2.4.1.:

Metodicky pomáhať obciam pri výkone štátnej správy na úseku ochrany drevín.

Časový horizont: 2006 – 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR v spolupráci s MŽP SR vydala odbornú-metodickú príručku „Obce a ochrana drevín“. Pri výkone štátnej správy sú obce usmerňované príslušnými okresnými úradmi a to na základe podnetu a žiadosti obcí, ktoré sa na orgány ochrany prírody obracajú s konkrétnymi problémami alebo v rámci kontroly preneseného výkonu štátnej správy, poukázaním na nedostatky v konaniach

týkajúcich sa výrubu drevín. ŠOP SR poskytuje obciam odborné poradenstvo spočívajúce najmä vo vypracovaní odborných stanovísk, určovaní spoločenskej hodnoty drevín a spracovaní dokumentov starostlivosti o dreviny. Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. došlo k úprave ustanovení o ochrane drevín.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- aktualizovať metodický pokyn so zameraním na uplatňovanie zmien v oblasti ochrany drevín.

Relevantná úloha PHÚ ŠOP SR 2014: 1.11 aktualizácia metodickej príručky Obce a ochrana drevín

Termín plnenia: 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.2.5.:

Vytvoriť reprezentatívnu sieť chránených stromov a ich skupín, zameranú na pôvodné druhy.

Opatrenie 3.2.5.1.:

Doplniť sústavu chránených stromov o všetky chýbajúce pôvodné druhy drevín.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

Splnenie opatrenia si vyžadovalo vytvoriť potenciál stromov chýbajúcich domácich druhov v existujúcej sústave chránených stromov Slovenska. Na základe doterajších poznatkov praxe, zdrojov odbornej literatúry a odporúčaní dendrológov vysokých škôl, výskumných ústavov a arborét bol vytvorený zoznam pôvodných druhov drevín (stromov) Slovenska. Počet druhov bol 67, z toho 32 bolo zastúpených v sústave chránených stromov. Chýbajúce druhy (35) tvorili dreviny vyskytujúce sa v prírode v rastovom type strom, strom alebo ker, alebo ker alebo strom a navyše museli spĺňať určité hodnotové kritériá na ich vyhlásenie za chránené. Vzhľadom na uvedené nebolo ľahké získať potenciál stromov týchto druhov. Nakoľko aktívne vyhľadávanie v období tvorby sústavy Natura 2000 nebolo možné (chýbajúce personálne a finančné zabezpečenie), boli ŠOP SR zrealizované dve akcie s cieľom získať potrebné informácie o drevinách od majiteľov, správcov a nájomcov pozemkov a iných záujmových skupín. Podnety, ktoré prišli na výzvy uvedených dvoch akcií, obsahovali druhy síce domáce, ale len tie, ktoré boli už zastúpené v existujúcej sústave chránených stromov. Takže nebolo možné vytvoriť potenciál na dobudovanie sústavy chránených stromov o chýbajúce pôvodné druhy. Chýbajúce druhy sú z dendrologického hľadiska špecifickými a vyhľadávanie či už aktívne alebo pasívne môže priniesť podnety len veľmi ojedinele, často náhodne a v dlhodobom časovom horizonte.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- posilniť kapacity ŠOP SR.

Relevantná úloha PHÚ ŠOP SR 2014: 2.06 vedenie a aktualizácia dokumentácie ochrany prírody

Opatrenie 3.2.5.2.:

Zabezpečiť praktickú starostlivosť o chránené stromy.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Starostlivosť o chránené stromy sa zabezpečuje formou realizácie programov starostlivosti a záchranu, alebo súhlasom okresného úradu v sídle kraja k spôsobu ošetrovania chráneného stromu podľa § 49 zákona č. 543/2002 Z. z. Realizácia opatrenia (praktickej starostlivosti) závisí od výšky poskytnutých finančných prostriedkov, či už zo strany štátu, vlastníka pozemku na ktorom chránené stromy rastú, obcí (mimo vlastníctva pozemku) alebo z iného zdroja (sponzori). Potreba finančných prostriedkov na zabezpečenie starostlivosti o chránené stromy bola v sledovanom období naplnená len v r. 2007. V ostatných rokoch bola pod úrovňou základnej potreby. Pre zabezpečenie jednotného postupu a za účelom zvýšenia kvality starostlivosti o chránené stromy (nielen ošetrovania) organizačnými útvarmi ŠOP SR bola v r. 2010 vydaná metodická príručka „Ochrana a starostlivosť o chránené stromy“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- v rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. z iných zdrojov zabezpečiť finančné prostriedky na praktickú starostlivosť o chránené stromy prostredníctvom ŠOP SR;
- podľa potreby každoročne vypracúvať prostredníctvom ŠOP SR programy starostlivosti o chránené stromy.

Relevantná úloha PHÚ ŠOP SR 2014: 3.03 praktická starostlivosť o chránené stromy

Termín plnenia: 2013 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.3. Výchova a vzdelávanie

Strategický cieľ 3.3.1.:

Zabezpečiť funkčný systém environmentálnej výchovy zameranej na ochranu prírody a krajiny.

Opatrenie 3.3.1.1.:

Dobudovať materiálnu základňu pre realizáciu výchovy k ochrane prírody v chránených územiach.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR má k dispozícii celkovo 11 funkčných informačných stredísk ochrany prírody (Národný park Poloniny, Pieninský národný park, Národný park Muránska planina, Regionálne centrum ochrany prírody Prešov, Chránená krajinná oblasť Latorica, Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty, Národný park Veľká Fatra, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj, Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty, Chránená krajinná oblasť Horná Orava), ktoré počas letnej turistickej sezóny poskytujú návštevníkom chránených území informácie z oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Deväť z týchto stredísk bolo sprevádzkovaných v období od r. 2006, z fondov EÚ. Do r. 2015 ŠOP SR plánuje otvoriť dve nové informačné strediská. V pôsobnosti ŠOP SR je k dispozícii celkovo 126 náučných chodníkov a náučných lokalít, z toho bolo v období rokov 2006 – 2012 novo otvorených 39. Do r. 2015 sa plánuje vybudovať ešte 13 náučných chodníkov v rôznych chránených územiach SR. Všetky organizačné zložky ŠOP SR spolupracujú na budovaní a tvorbe nových náučných zariadení v prírode aj s inými subjektmi vo svojich regiónoch (spolupráca s mestami, obcami, turistickými združeniami a pod). Organizačné zložky ŠOP SR v rámci realizovaných projektov z Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013

a iných projektov plánujú do r. 2015 materiálne vybaviť jednotlivé organizačné zložky výpočtovou, audiovizuálnou a didaktickou technikou.

V projekte „Zabezpečenie starostlivosti o mokrade Slovenska, zvyšovanie environmentálneho povedomia o mokradiach a budovanie kapacít“ (2009 – 2014) je zahrnuté budovanie informačných stredísk a materiálne dobudovanie pre informačné strediská v Banskej Bystrici, v Banskej Štiavnici, v Hornej Orave a Školu ochrany prírody vo Varíne, ktoré boli vybavené fotodokumentačnou technikou. V projekte financovanom zo Švajčiarskeho finančného mechanizmu je zahrnuté zriadenie a vybavenie informačného strediska v Banskej Bystrici a vo Zvolene, ako aj školenia pre zamestnancov organizačných útvarov ŠOP SR v oblasti environmentálnej výchovy.

Zvyšovanie povedomia verejnosti realizujú rovnako aj ďalšie inštitúcie MŽP SR – Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva (ďalej len „SMOPaJ“) a ZOO Bojnice, ako aj ďalšie inštitúcie hlavne z projektov LIFE+.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

V rámci možností rozpočtu kapitoly MŽP SR, príp. z iných zdrojov

- vybaviť existujúce informačné strediská ochrany prírody, Školu ochrany prírody vo Varíne a jednotlivé organizačné útvary ŠOP SR didaktickou, výpočtovou a audiovizuálnou technikou;
- zrekonštruovať Informačné stredisko ochrany prírody BURDA v Národnom parku Muránska Planina
- otvoriť dve nové informačné strediská ochrany prírody (Ponitrie a Pieniny);
- zabezpečiť rekonštrukciu existujúcich náučných chodníkov a náučných lokalít;
- vybudovať 13 náučných chodníkov v rôznych chránených územiach.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 5.01 prevádzka sprístupnených jaskýň, 5.03 rekonštrukcia a údržba náučných chodníkov, náučných lokalít a informačných bodov, 7.01 a 7.03 rekonštrukcia a údržba technickej infraštruktúry sprístupnených jaskýň a vstupných areálov; ako aj v rámci časti 9 (príprava a realizácia projektov) a 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.3.1.2.:

Prepojiť školskú a mimoškolskú výchovu k ochrane prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŠVVaŠ SR

Informácia o plnení: opatrenie je splnené

Stručný opis plnenia:

Základným pedagogickým dokumentom základnej a strednej školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie, je Školský vzdelávací program vypracovaný v súlade so Štátnym vzdelávacím programom. Súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu sú environmentálne, ekonomické a sociálne aspekty trvalo udržateľného rozvoja a globálneho vzdelávania. Vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju a globálna výchova nie sú samostatnými predmetmi, ale svojou nadpredmetovou problematikou sú zakotvené v obsahu jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov školských vzdelávacích programov základných a stredných škôl. Zdôrazňujú sa najmä v predmetoch vzdelávacích oblastí Príroda a spoločnosť, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty, pričom sa obsah učebných predmetov nemení, ale je zdôraznený ich environmentálny charakter, alebo si školy vytvárajú samostatný predmet environmentálna výchova.

Prepojenie výchovno-vzdelávacieho procesu mimoškolskými činnosťami detí a žiakov v oblasti výchovy k ochrane prírody a krajiny sa realizuje rôznymi metódami a formami práce, a to v rámci projektového vyučovania, širokého spektra aktivít alebo spolupráce s organizáciami s environmentálnym zameraním, centrami a strediskami environmentálnej výchovy alebo ochranárskymi združeniami v regióne školy. K aktivitám environmentálnej výchovy a vzdelávania patrí napríklad zapájanie sa škôl do projektov s environmentálnym zameraním ako sú Enviropjekt (rozvojový projekt MŠVVaŠ SR) a Zelená škola (medzinárodný environmentálny program). MŠVVaŠ každoročne zabezpečuje Konferenciu environmentálnej výchovy a etickej výchovy, ako sprievodný program Medzinárodného festivalu filmov o trvalo udržateľnom rozvoji Ekotopfilm.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžadujú sa

Strategický cieľ 3.3.2.:

Zlepšiť vzťah verejnosti k ochrane prírody a krajiny.

Opatrenie 3.3.2.1.:

Zvýšiť účinnosť pôsobenia na verejnosť prostredníctvom masmédií, rozšírenia edičnej činnosti a ďalšími výchovno-propagačnými akciami s cieľom zlepšenia jej vzťahu k ochrane prírody.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Prostredníctvom MŽP SR boli v celoslovenských a regionálnych médiách uverejňované informácie týkajúce sa ochrany prírody, chránených území, rôznych akcií a aktivít v rámci významných environmentálnych dní, pripravovaných konferencií a seminárov v rámci výročí vyhlásenia chránených území, aktivít z praktickej ochrany prírody, rôznych významných regionálnych a cezhraničných organizovaných podujatiach. Rozvinutá je spolupráca s rôznymi združeniami a organizáciami v rámci spoločných projektov, spolupráca na tvorbe propagačných materiálov, budovaní náučných chodníkov, tvorbe environmentálnych výučbových programov. Na regionálnej úrovni je vybudovaná dobrá spolupráca medzi regionálnymi štruktúrami ŠOP SR a s orgánmi štátnej a verejnej správy, samosprávy. Tieto zložky sa spoločne podieľajú na zvyšovaní informovanosti a zlepšenia komunikácie medzi verejnosťou, vlastníckmi území a návštevníkmi chránených území.

V rámci edičnej činnosti prebiehajú v jednotlivých organizačných zložkách ŠOP SR projekty z rôznych operačných programov, ktoré majú časť aktivít zameraných na informovanie verejnosti o chránených územiach. V období r. 2006 – 2012 boli vydané tlačoviny na rôzne témy zamerané na problematiku ochrany prírody a životného prostredia: letáky, brožúry, kalendáre, návštevne poriadky, environmentálne výučbové programy, putovné výstavy, informačné bannery o národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, pohľadnice, samolepky, pexesá, magnetky, tašky, perá, filmy a pod. Do r. 2014 sa pripravuje natočenie krátkeho náučného filmu o druhoch Natura 2000 pre školskú mládež, film „Mapovanie a monitoring vtákov v chránených vtáčích územiach na Slovensku“, film o ochrane zubra hrivnatého a dva filmy o projekte a o Národnej prírodnej rezervácii Dobročský prales a o Karpatských bukových pralesoch. V tomto období sa plánuje tlač materiálov zameraných na propagáciu chránených území a druhov Natura 2000 (sady skladačiek o národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, sprievodca po náučných chodníkoch a lokalitách, 2 druhy skladačiek o biotopoch, tlač ilustrovanej brožúry o biotopoch, manuál o budovaní náučných zariadení v prírode). V budúcnosti sa pripravujú ďalšie projekty zamerané na pôsobenie verejnosti v oblasti ochrany prírody a životného prostredia.

ŠOP SR prostredníctvom pracovníkov environmentálnej výchovy a odborných pracovníkov správ národných parkov a chránených krajinných oblastí úzko a dlhodobo spolupracuje so školami a inými výchovno-vzdelávacími organizáciami vo svojich regiónoch, v rámci mimoškolskej výchovy poskytujú prednášky, besedy, sprievody do chránených území a rôzne aktivity zamerané práve na propagáciu chránených území. V r. 2009 až 2012 sa uskutočnilo 2 527 rôznych prednášok, besied, exkurzií do chránených území, environmentálnych programov, ktorých sa zúčastnilo približne 100 000 osôb rôznych cieľových skupín. Z analýzy daného obdobia je možné jednoznačne skonštatovať zvyšujúci sa záujem verejnosti o environmentálne aktivity. Aktivity realizované ŠOP SR, ako aj SAŽP, SMOPaJ a ZOO Bojnice realizovalo aktivity aj s podporou EÚ fondov.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- pokračovať v osvedčených a úspešných aktivitách.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 5.02 výchovno-vzdelávacie aktivity pre verejnosť, 5.05 príprava a vydanie periodických a neperiodických odborných publikácií; 5.06 propagačná kampaň jaskýň; ako aj v rámci časti 9 (príprava a realizácia projektov) a 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.3.3.:

Zvýšiť odbornú úroveň a komunikačné zručnosti pracovníkov ochrany prírody.

Opatrenie 3.3.3.1.:

Vypracovať a realizovať systém vzdelávania odborných zamestnancov organizácií ochrany prírody, vrátane jazykovej prípravy, s cieľom zlepšenia komunikácie s vlastníkami, samosprávou a návštevníkmi chránených území.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Jednou zo súčastí systému vzdelávania odborných zamestnancov organizácií ochrany prírody bola realizácia aktivít v rámci projektu „Systém kontinuálneho vzdelávania v oblasti ochrany prírody a krajiny“ financovaného prostredníctvom Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013, prioritná os 5 – Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny, opatrenie 5.3. – Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami. Hlavným cieľom projektu bolo vytvorenie nového prístupu a metód vzdelávania k ochrane prírody a krajiny európskeho významu. Projekt bol realizovaný v období 2008 – 2011. Aktivity projektu svojim zameraním nadväzovali na vzdelávanie zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ktoré vykonáva SAŽP na základe poverenia MŽP SR. Projekt nadväzoval na túto činnosť návrhom kontinuálneho (celoživotného) vzdelávania odborných zamestnancov štátnej správy, zamestnancov regionálnej a miestnej samosprávy a zamestnancov odborných organizácií pracujúcich na úseku ochrany prírody a krajiny. Časť projektu bola zameraná na vytvorenie efektívnych foriem komunikácie medzi odbornými zamestnancami a vlastníkami, správcami, užívateľmi pozemkov, na ktorých sa nachádzajú navrhované územia sústavy Natura 2000.

Zvyšovanie odbornej úrovne zamestnancov ochrany prírody sa realizuje tiež organizovaním porád odborných pracovníkov, kde sa rokuje o aktuálnych problémoch a dochádza k vzájomnej výmene informácií a názorov.

V r. 2010 – 2011 bolo z rôznych projektov podporené školenie troch zamestnancov ŠOP SR v rámci medzinárodného študijného programu o manažmente chránených území na Univerzite v Klagenfurte (Rakúsko). ŠOP SR sa v r. 2013 zapojila do medzinárodného projektu (pod vedením Nadácie ProPark, Rumunsko) „Plány budovania kapacít pre efektívny manažment chránených území vo východnej Európe“, v rámci ktorého sa zisťujú potreby a priority pre ďalšie vzdelávanie zamestnancov ŠOP SR a na základe výsledkov dotazníkov budú vypracované modelové prístupy a podporené centrá pre budovanie kapacít správ chránených území.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- Vypracovať návrh koncepčného systému vzdelávania zamestnancov odborných organizácií ochrany prírody a krajiny.

Relevantná úloha PHÚ ŠOP SR 2014: 5.04 interné vzdelávanie zamestnancov ŠOP SR

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.4. Výkon štátnej správy

Strategický cieľ 3.4.1.:

Zjednodušiť a sprehľadniť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny a priblížiť ju občanovi.

Opatrenie 3.4.1.1.:

Zjednodušiť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny prenesením časti rozhodovania na odborné organizácie ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2008

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný opis plnenia:

S presunom rozhodovacej pôsobnosti z obvodných úradov životného prostredia na ŠOP SR a jej organizačné zložky sa uvažovalo v rámci pripravovanej novely zákona o ochrane prírody. Od uvedeného návrhu sa ustúpilo, nakoľko presun pôsobnosti v navrhnutom rozsahu nebol v súlade s projektom ESO schváleným vládou Slovenskej republiky.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nenavrhujú sa

Strategický cieľ 3.4.2.:

Zosúladiť výkon štátnej správy ochrany a využívania prírody.

Opatrenie 3.4.2.1.:

Zlepšiť spoluprácu orgánov ochrany prírody, colných orgánov, polície a súdov pri riešení prípadov porušenia právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovední: MŽP SR, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) – Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Spolupráca s colnými orgánmi sa uskutočňuje pri dovoze/vývoze exemplárov v rozpore s právnymi predpismi EÚ – vedecký orgán dohovoru CITES (ŠOP SR) identifikuje exempláre a stanovuje ich spoločenskú hodnotu, MŽP SR sa vyjadruje k platnosti predložených dokladov.

Spolupráca so súdmi a prokuratúrou spočíva v konzultáciách pri riešení environmentálnych trestných činov, odborných vyjadreniach a výpovediach zástupcov orgánov ochrany prírody a krajiny v jednotlivých prípadoch.

MŽP SR zastupuje Slovenskú republiku v Skupine pre vynútiteľnosť pri Európskej komisii, ktorá sa zaoberá prípadmi porušovania nariadení EÚ v oblasti CITES. Informácie získané na rokovaní sú následne sprostredkované polícii, colným orgánom, prokuratúre.

V r. 2001 bola ministrom vnútra zriadená Multidisciplinárna integrovaná skupina odborníkov zameraná na elimináciu environmentálnej kriminality, podskupina na elimináciu nedovoleného obchodovania s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (CITES). Skupina sa stretáva cca dvakrát ročne a je v nej zastúpené Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, colné orgány, Kriminálny úrad Finančnej správy Slovenskej republiky, Generálna prokuratúra, Slovenská informačná služba, MŽP SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia a iné orgány podieľajúce sa na riešení prípadov nedovoleného obchodu s exemplármi ohrozených druhov.

Členské štáty EÚ v r. 2012 prijali EÚ „cestovnú mapu“ na elimináciu vtáčej kriminality, tzv. tuniský akčný plán bol prijatý v rámci Bernského dohovoru. Oba dokumenty obsahujú konkrétne aktivity, ktoré by jednotlivé štáty mali realizovať.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- podľa stanovených termínov plniť opatrenia EU „cestovnej mapy“ a tuniského akčného plánu pre elimináciu vtáčej kriminality na národnej úrovni.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 5.04 interné vzdelávanie zamestnancov ŠOP SR

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.4.3.:

Zvýšiť vynútiteľnosť práva v oblasti ochrany prírody a krajiny.

Opatrenie 3.4.3.1.:

Integrovať kompetencie vodnej stráže, rybárskej stráže a stráže ochrany prírody a krajiny.

Časový horizont: 2007

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie nebolo splnené

Stručný popis plnenia:

Integráciu kompetencie vodnej stráže, rybárskej stráže a stráže ochrany prírody a krajiny mal riešiť nový zákon o strážii prírody Slovenskej republiky. Navrhované riešenie sa však ukázalo ako nesytemové, keďže do pripravovanej strážie prírody Slovenskej republiky neboli začlenené lesná a poľovná stráž, t.j. zložky, ktoré sú v kompetencii rezortu pôdohospodárstva a ktoré majú na ochrane prírody významný podiel. Z podnetu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vzišiel v r. 2011 návrh na zrušenie strážii a začlenenie problematiky prevencie a boja proti environmentálnej kriminalite na úseku ochrany lesov, poľovníctva, rybárstva, poľnohospodárskeho majetku a životného prostredia do pôsobnosti služby poriadkovej polície Policajného zboru Slovenskej republiky na úrovni obvodných oddelení Policajného zboru. V záujme využitia odborných znalostí členov dobrovoľných strážii by ich príslušníci na báze dobrovoľnosti vykonávali úlohy dobrovoľných strážcov poriadku podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení

neskorších predpisov pri ochrane lesného majetku, pri ochrane poľnohospodárskych plodín, pri ochrane rýb, pri ochrane voľne žijúcej zveri a pri ochrane prírody. Na pracovných rokovaníach sa podarilo pripraviť základný návrh novelizácie zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov. V súvislosti s otvorením Schengenského priestoru, a s tým spojeným do istej miery uvoľnením personálnych kapacít v policajnom zbore, návrh zákona uvažuje s dvomi špecializovanými príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky pripadajúcimi na jedno okresné riaditeľstvo – tzv. „ekopolicajtmi“. MV SR spracovalo ekonomickú kalkuláciu, t. j. finančné náklady nevyhnutné na zavedenie zákona do praxe. „EKO-polícia“ by mala zastrešovať všetky existujúce stráže spadajúce pod MPaRV SR a MŽP SR upravené príslušnými právnymi predpismi. Návrh novelizácie zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov bol spracovaný, avšak jeho ďalší legislatívny proces bol dočasne zastavený z ohľadom na nastavené priority pri čerpaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nenavrhuje sa

Oblasť 3.5. Spolupráca s obcami a s mimovládnyimi organizáciami (MVO)

Strategický cieľ 3.5.1.:

Zvýšiť zainteresovanosť obcí a MVO na ochrane prírody a krajiny.

Opatrenie 3.5.1.1.:

Zapájať obce do starostlivosti o chránené územia a vytvárať podmienky pre uplatňovanie ekoturistiky.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Spolupráca: MDVaRR SR, MH SR

Informácia o plnení: opatrenie sa čiastočne plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

V r. 2012 bola ŠOP SR udelená Európska charta trvalo udržateľného turizmu pre Národný park Muránska planina, ktorá má priniesť vzájomnú spoluprácu dotknutých organizácií v regióne. V roku 2012 sa ŠOP SR stala zakladajúcim členom združenia právnických osôb Slovenské UNESCO, ktorá má prispieť k rozvoju a propagácii turistiky, vrátane ekoturistiky v chránených územiach. Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. bola doplnená nová kategória chráneného územia „obecné chránené územie“.

Návrh opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zvýšiť spoluprácu s obcami a dotknutými vlastníkami a užívateľmi pri trvalo udržateľnom využívaní chránených území so zapojením miestnych komunít do projektov, zvyšovať povedomie verejnosti

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: 1.04 vyhlasovanie ÚEV, 1.09 zonácia chránených území, 3.11 finančné nástroje ochrany prírody, ako aj v časti 8 (medzinárodná spolupráca)

Relevantné úlohy PHÚ SAŽP 2014: 50. podpora realizácie Koncepcie geoparkov a budovanie náučných chodníkov a náučných lokalít

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.5.1.2.:

Umožniť využívanie priestorov a materiálno-technického vybavenia organizácií ochrany prírody a krajiny pre činnosť environmentálne zameraných MVO.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní

Predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

ŠOP SR poskytovala a poskytuje priestory (zasadačky) pre MVO len na rokovania, workshopy a organizáciu stretnutí v rámci plnenia vlastných úloh. Iné materiálno-technické vybavenie a priestory poskytované nie sú, vzhľadom na obmedzené možnosti takýchto zariadení a nedostatok materiálno-technického vybavenia ŠOP SR.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: v časti 9 (príprava a realizácia projektov).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Strategický cieľ 3.5.2.:

Zlepšiť spoluprácu a zapojiť obce a MVO do vyhlasovania a starostlivosti o osobitne chránené časti prírody.

Opatrenie 3.5.2.1.:

Zapájať MVO do praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, využívať spoluprácu na získavanie mimorozpočtových finančných zdrojov.

Časový horizont: 2006 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní, predpokladaný termín splnenia: 2015

Stručný opis plnenia:

Zapájanie MVO v oblasti plnenia medzinárodných záväzkov, pri vypracovávaní národných správ pre medzinárodné dohovory a dohody, zastúpenie v poradných orgánoch (napr. Slovenský ramsarský výbor, Trilaterálna ramsarská platforma, expertné skupiny Bonnského dohovoru, partnerstvo v Karpatskej iniciatíve pre mokrade, pracovné skupiny Karpatského dohovoru) – najmä:

- Spoločnosť pre ochranu netopierov – príprava zoznamu medzinárodne významných podzemných priestorov pre netopiere (v rámci dohody EUROBATS), monitoring netopierov, čistenie budov s výskytom netopierov; zastupovanie Slovenskej republiky v Poradnom výbore EUROBATS;
- Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko – príprava Siete najvýznamnejších území pre vodné vtáky v rámci dohody AEWA, zimné sčítanie vodných vtákov;
- Ochrana dravcov na Slovensku – spolupráca pri implementácii Bernského dohovoru (napr. vtáčia kriminalita) a Bonnského dohovoru (najmä Memoranda o porozumení pri ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii);
- Slovenská speleologická spoločnosť – výchova a vzdelávanie;
- FSC Slovensko – spolupráca pri mapovaní a ochrane pralesov;
- iné miestne a regionálne MVO – pri realizácii spoločných aktivít a projektov;
- spoločné projekty s MVO.

Ďalším okruhom spolupráce s MVO je participácia na projektoch LIFE, ktoré sú ukážkou vzájomnej spolupráce štátnych organizácií a tretieho sektoru. ŠOP SR v súčasnosti je partnerom v troch projektoch LIFE a predpokladá v ďalšom období účasť na ďalších projektoch.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia: nevyžaduje sa
Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: v časti 9 (príprava a realizácia projektov).
Termín plnenia: 2014 – 2015
Zodpovedný: MŽP SR

Opatrenie 3.5.2.2.:

Upraviť možnosť vyhlasovania ochrany chránených krajinných prvkov samosprávami.

Časový horizont: 2014
Zodpovedný: MŽP SR
Informácia o plnení: opatrenie bolo splnené

Stručný opis plnenia:

Novelou zákona č. 543/2002 Z. z. bola doplnená nová kategória chráneného územia „obecné chránené územie“.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- osloviť Združenie miest a obcí Slovenska resp. veľké územné celky s informáciou o obecných chránených územiach a ponúknuť súčinnosť

Termín plnenia: 2014
Zodpovedný: MŽP SR

Oblasť 3.6. Medzinárodná spolupráca

Strategický cieľ 3.6.1.:

Zabezpečiť plnenie medzinárodných záväzkov a iniciatív a rozvoj bilaterálnej spolupráce.

Opatrenie 3.6.1.1.:

Vytvoriť podmienky pre plnenie záväzkov a úloh vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov, programov, dohôd a iných iniciatív vrátane úloh vyplývajúcich zo vstupu SR do EÚ.

Časový horizont: 2006 – 2015
Zodpovední: MŽP SR, MZVaEZ SR, MPaRV SR, MŠVVaŠ SR, MO SR

Informácia o plnení: opatrenie sa plní

Stručný opis plnenia:

Dohovor o biologickej diverzite a Kartagenský protokol o biologickej bezpečnosti k Dohovoru o biologickej diverzite:

SR sa zúčastňuje na zasadnutiach konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite a stretnutí zmluvných strán Kartagenského protokolu o biologickej bezpečnosti k Dohovoru o biodiverzite. SR sa zapája do činnosti tzv. Poradného orgánu pre vedecké, odborné a technologické záležitosti – SBSTTA (Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice). Členské krajiny dohovoru prijali Strategický plán dohovoru pre roky 2002 – 2010 a druhý na roky 2011 – 2020. Na sledovanie implementácie tohto plánu bola v r. 2012 vytvorená pracovná skupina pre preskúmavanie vykonávania dohovoru. Na desiatej konferencii zmluvných strán bol

prijatý tzv. Nagojský protokol, ktorého cieľom je stanoviť spravodlivé a rovnocenné spoločné využívanie prínosov vyplývajúcich z využívania genetických zdrojov a vhodný prístup ku genetickým zdrojom, ako aj vhodný prenos príslušných technológií. Zároveň bol vytvorený medzivládny výbor k Nagojskému protokolu (ICNP). Slovenská republika protokol nepodpísala, ale pracuje na prístúpení k protokolu. Členské krajiny dohovoru prijali zrevidovaný a aktualizovaný Strategický plán pre biodiverzitu na roky 2011 – 2020. Slovenská republika pripravila svoju Národnú stratégiu ochrany biodiverzity na Slovensku a Akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku do roku 2010. Vláda slovenskej republiky schválila dňa 8. januára 2014 ANSOB do roku 2020 a v súčasnosti prebiehajú práce na príprave akčného plánu pre ANSOB.

Slovenská republika sa pravidelne zúčastňuje zasadnutí v Rade EÚ, na ktorých sa pripravujú materiály a dokumenty na rokovania všetkých pracovných a poradných orgánov dohovoru.

Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín (dohovor CITES):

Na úrovni EÚ boli prijaté nariadenia (Rady a Komisie), ktoré implementujú dohovor CITES a vytvárajú právny rámec na plnenie záväzkov, ktoré z neho vyplývajú. Vstupom do EÚ sa stali tieto nariadenia v SR záväzné a priamo uplatniteľné v plnom rozsahu. Od prístúpenia Slovenskej republiky k EÚ sa Slovenská republika podieľa na príprave nariadení EÚ a ich novelizácii prostredníctvom svojho zástupcu v príslušnom výbore pri Európskej komisii.

Nariadenia EÚ vyžadujú prijatie určitých opatrení aj v národných právnych predpisoch (kompetencie jednotlivých orgánov, určenie sankcií za porušenie ustanovení nariadení EÚ a opatrenia, ktoré nariadenia priamo vyžadujú alebo ich prijatie na národnej úrovni umožňujú). Tieto opatrenia boli prijaté v zákone č. 15/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov a vyhláske MŽP SR č. 110/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov. Oba právne predpisy obsahujú ustanovenia, vytvárajúce podmienky pre efektívne implementovanie nariadení EÚ a dohovoru CITES.

Výkonný orgán CITES SR je gestom dohovoru CITES a nariadení EÚ v oblasti obchodovania s ohrozenými druhmi, vydáva povolenia na dovoz, povolenia na vývoz, potvrdenia na opätovný vývoz, výnimky zo zákazov komerčných činností a súhlasy na premiestnenie podľa čl. 4, čl. 5, čl. 8 a čl. 9 nariadenia Rady 338/97. Ďalej vypracováva a zasiela výročné správy a dvojročné správy sekretariátu CITES a Komisii (čl. VIII ods. 7 dohovoru a čl. 15 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 338/97). Výkonný orgán koordinuje vymáhanie práva v oblasti CITES a zastupuje SR v príslušnom výbore pri Európskej komisii, školí kontrolné orgány a orgány činné v trestnom konaní (colné orgány, polícia, prokurátori, sudcovia...)

Vedecký orgán CITES sa vyjadruje k dovozu a vývozu exemplárov, k posudzovaniu pôvodu odchovaných exemplárov, určuje spoločenskú a colnú hodnotu exemplárov, poskytuje odbornú pomoc orgánom štátnej správy pri uplatňovaní legislatívy CITES, zúčastňuje sa medzinárodných stretnutí v rámci svojich kompetencií (napr. výbor pri Európskej komisii pre vedecké orgány), je orgánom príslušným na komunikáciu so Sekretariátom dohovoru v rozsahu svojej pôsobnosti.

Vo vytváraní podmienok pre plnenie záväzkov vyplývajúcich z dohovoru CITES a zároveň z prístupu SR k EÚ je potrebné pokračovať trvalo (účasť na novelizácii nariadení EÚ a zmeny národných právnych predpisov podľa aktuálnych problémov v CITES).

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor):

Základným strategickým dokumentom na plnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v Ramsarskom dohovore je aktualizovaný Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008 – 2014 obsahujúci Akčný plán na roky 2008 – 2011 a Akčný plán na roky 2012 – 2014. Vláda SR dňa 7. septembra 2011 schválila uznesením č. 588 Správu o plnení Akčného plánu na roky 2008 – 2011 a prijala návrh Akčného plánu na roky 2012 – 2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008 – 2014.

Plnenie strategických cieľov Akčného plánu na roky 2012-2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska bolo čiastočne premietnuté do plánu hlavných úloh Štátnej ochrany prírody SR a viaceré úlohy sa plnia predovšetkým prostredníctvom projektov.

Na Sekretariát Ramsarského dohovoru sa pravidelne predkladá národná správa o plnení záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v Ramsarskom dohovore. Priebežne sa plnia záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii Wetlands International.

Zabezpečuje sa koordinácia činnosti Karpatskej iniciatívy pre mokrade (CWI) ako regionálnej iniciatívy dohovoru a získavanie finančnej podpory, rozvoj trilaterálnej spolupráce v ramsarskej lokalite Niva na sútoku Morava-Dyje-Dunaj, zapísaná bola nová ramsarská lokalita do medzinárodného zoznamu a úspešne bolo zorganizované 7. Európske regionálne zasadnutie dohovoru v Trnave v r. 2011.

Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (Bonnský dohovor):

Ministerstvo zabezpečuje účasť na zasadnutiach konferencie zmluvných strán dohovoru a na zasadnutiach Vedeckej rady dohovoru. Pravidelne zasiela národné správy o implementácii dohovoru sekretariátu dohovoru a implementuje odporúčania prijaté na stretnutiach zmluvných strán (v spolupráci so ŠOP SR).

Dohoda o ochrane populácií európskych netopierov (EUROBATS):

Ministerstvo zabezpečuje účasť na zasadnutiach Poradného výboru dohody a stretnutí zmluvných strán dohody, pravidelne zasiela národné správy o implementácii dohody a zasiela zoznam významných podzemných úkrytov netopierov v Slovenskej republike a prijala dodatok k dohovoru (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 214/2010 Z. z.).

Dohoda o ochrane africko – eurázijských druhoch vodného sťahovavého vtáctva (Dohoda AEWA):

Všeobecné opatrenia pre zabezpečovanie ochrany sťahovavých druhov vodného vtáctva sú stanovené v článku III Dohody AEWA a v prílohe č.3 – Plán aktivít, ktorý podrobnejšie inštruuje zmluvné strany ako postupovať pri implementácii Dohody a aké opatrenie je potrebné prijať pre tie populácie sťahovavých druhov vodného vtáctva, ktoré sú uvedené v pláne aktivít. Na Sekretariát dohody AEWA sa pravidelne predkladá národná správa o plnení záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v dohode AEWA. Záväzky si Slovenská republika plní aj spresňovaním údajov o sieti významných lokalít pre vodné vtáky (Critical Sites Network).

Zástupcom MŽP SR bolo v roku 2012 podpísané Memorandum o porozumení pri ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii a pokračovalo plnenie Memoranda o porozumení pri ochrane stredoeurópskej populácie dropa fúzatého (*Otis tarda*).

Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (Bernský dohovor):

Záväzky vyplývajúce z členstva v Bernskom dohovore si Slovenská republika o. i. plní riešením problémov vtácej kriminality (národná správa o hlavných problémoch a riešeniach), kde bol dohodnutý postup a súčinnosť jednotlivých sektorov (MŽP SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia, ŠOP SR, Prezídium policajného zboru, MPA RV SR, Slovenský poľovnícky zväz a dve mimovládne ornitologické inštitúcie) a došlo k pokroku v plnení databázy na stránke www.vtaciakriminalita.sk. Slovenská republika má zastúpenie v skupine expertov pre ochranu vtáctva, pre invázne druhy, pre veľké šelmy, ako aj zástupcu v Byre. Priebežne predkladá národné správy o plnení vybraných odporúčaní Stáleho výboru.

Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatský dohovor):

Od prijatia koncepcie vstúpili pre Slovenskú republiku do platnosti ďalšie medzinárodné záväzky – nadobudnutie účinnosti Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatského dohovoru – 2006) a prijatie niektorých jeho protokolov (Protokol o zachovaní a trvalo

udržateľnom využívaní biologickej a krajinnej diverzity – účinný od r. 2011, Protokol o trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov – podpísaný v r. 2011, Protokol o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu – ratifikovaný v r. 2012), na príprave ktorých sa podieľala aj ŠOP SR.

Medzinárodný dohovor o regulácii lovu veľrýb:

Ministerstvo menovalo komisára pre Medzinárodnú veľrybársku komisiu (IWC) a zabezpečuje účasť na zasadnutiach IWC.

Európsky dohovor o krajine:

V sledovanom období bola ako súčasť implementácie tohto dohovoru spracovaná smernica o podmienkach pre umiestňovanie veterných elektrární v krajine, databáza krajinnoekologických dokumentácií a pre nedostatok finančných prostriedkov pokračujú etapovite práce na projekte Typológia krajiny.

V r. 2008 prijalo MŽP SR ponuku dánskeho ministerstva životného prostredia na zapojenie sa do projektu NOBANIS (North European and Baltic Network on Invasive Alien Species), ktorý predstavuje európsku/regionálnu spoluprácu krajín severnej a strednej Európy pri riešení problematiky invázií druhov. Plnením úloh bola poverená ŠOP SR.

Návrh ďalších krokov/opatrení na zabezpečenie plnenia:

- zlepšiť odborné kapacity zamestnancov pre implementáciu medzinárodných dohovorov permanentným vzdelávaním a jazykovou prípravou;
- zabezpečiť finančné prostriedky na úlohy súvisiace s plnením medzinárodných dohovorov a medzinárodnej spolupráce (napr. účasť na medzinárodných podujatiach, členské príspevky, výdavky na organizáciu podujatí) z iných ako rozpočtových zdrojov kapitoly MŽP SR.

Relevantné úlohy PHÚ ŠOP SR 2014: v časti 8 (medzinárodná spolupráca).

Termín plnenia: 2014 – 2015

Zodpovedný: MŽP SR